

Development of a Social and Emotional Skills Assessment for Upper Primary School Students

Panittha Chaodon¹, Darunee Tippayakulpairoj² and Kamontip Srihaset³

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

¹ E-mail: 6412681001@rumail.ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-7739-1495>

² Email: darunee.t@rumail.ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-7651-6620>

³ Email: kamontip.s@rumail.ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4381-6128>

Received 16/03/2026

Revised 22/03/2026

Accepted 30/04/2026

Abstract

Background and Aims: Social and emotional skills are fundamental to students' learning development and daily life in the 21st century, as they enhance adaptability, decision-making, and interpersonal relationships. This study aimed to (1) develop and examine the quality of a social and emotional skills assessment for upper primary school students, and (2) establish normative criteria for interpreting assessment scores.

Methodology: The sample consisted of 389 students in Grades 4–6 from the Laksam Samdam Cluster under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office in the 2024 academic year, selected through multistage sampling. The research instruments included (1) a 4-point rating scale questionnaire with 25 items (raw score range: 25–100), and (2) a situational judgment test with partial credit scoring consisting of 16 items (raw score range: 0–48). Both instruments covered five components: self-awareness, self-management, social awareness, responsible decision-making, and relationship skills. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Confirmatory Factor Analysis (CFA). Key model fit indices were reported, including Chi-square (χ^2), RMSEA, CFI, TLI, and SRMR.

Results: The results showed that the rating scale for the social and emotional skills assessment had content validity ranging from 0.67 to 1.00, discriminatory power ranging from 0.231 to 0.545, and reliability of 0.86. The confirmatory factor analysis indicated that the model was consistent with the empirical data ($\chi^2 = 440.511$, $df = 264$, $\chi^2 / df = 1.669$, RMSEA = 0.041, CFI = 0.903, SRMR = 0.046). The situational assessment also demonstrated acceptable quality with content validity ranging from 0.67 to 1.00, discriminatory power ranging from 0.219 to 0.530, and reliability of 0.82. The confirmatory factor analysis showed that the model was consistent with the empirical data ($\chi^2 = 176.846$, $df = 94$, $\chi^2 / df = 1.881$, RMSEA = 0.048, CFI = 0.924, TLI = 0.903, SRMR = 0.044). The developed norms showed that T-scores ranged from 19.85 to 75.66 for the rating scale and from 22.02 to 77.98 for the situational judgment test. When combined, the overall T-score ranged from 22.02 to 80.15, indicating adequate coverage of students' ability levels. The interpretation criteria

were defined as follows: $T \geq 65$ (very high), 55–64 (high), 45–54 (moderate), 35–44 (low), and ≤ 34 (very low). The distribution of students across levels was as follows: 21 students at a very high level, 95 at a high level, 154 at a moderate level, 92 at a low level, and 27 at a very low level.

Conclusion: The developed social and emotional skills assessment for upper primary school students demonstrated acceptable quality in terms of validity, reliability, and model fit with empirical data. The constructed normal criteria can be used to interpret students' social and emotional skills levels effectively.

Keywords: Social and Emotional Skills; Upper Primary School Students; Norms; Confirmatory Factor Analysis; Situational Judgment Test

การพัฒนาแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ปณิษฐา ขาวตร¹, ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์² และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ³

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ทักษะทางสังคมและอารมณ์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการด้านการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมีบทบาทในการส่งเสริมความสามารถในการปรับตัว การตัดสินใจ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ (2) สร้างเกณฑ์ปกติสำหรับการแปลความหมายคะแนนของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ระเบียบวิธีการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในสหวิทยาเขตหลักสามดำเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 389 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีช่วงคะแนนดิบ 25-100 คะแนน และแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์แบบโจทยสถานการณ์ชนิดเลือกตอบที่มีการให้คะแนนบางส่วน (Partial Credit) จำนวน 16 ข้อ มีช่วงคะแนนดิบ 0-48 คะแนน ซึ่งแบบวัดทั้งสองชนิดครอบคลุมองค์ประกอบของทักษะทางสังคมและอารมณ์ 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม การตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ และการสร้างสัมพันธภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยรายงานค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลที่สำคัญ ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (Chi-square: χ^2) ค่า RMSEA ค่า CFI ค่า TLI และค่า SRMR

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่ามีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในช่วง 0.67 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.231 ถึง 0.545 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 440.511$, $df = 264$, $\chi^2 / df = 1.669$, RMSEA = 0.041, CFI = 0.903 และ SRMR = 0.046) สำหรับแบบวัดในรูปแบบโจทยสถานการณ์ พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในช่วง 0.67 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.219 ถึง 0.530 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 176.846$, $df = 94$, $\chi^2 / df = 1.881$, RMSEA = 0.048, CFI = 0.924, TLI = 0.903 และ SRMR = 0.044) เกณฑ์ปกติสำหรับการแปลความหมายคะแนน พบว่า คะแนนมาตรฐาน T ของแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่าอยู่ในช่วง 19.85 ถึง 75.66 และแบบวัดโจทยสถานการณ์อยู่ในช่วง 22.02 ถึง 77.98 เมื่อพิจารณาทั้งสองแบบวัด พบว่าคะแนนมาตรฐาน T อยู่ในช่วง 22.02 ถึง 80.15 โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนมาตรฐาน T ดังนี้ คะแนนตั้งแต่ 65 ขึ้นไป แปลว่าอยู่ในระดับดีมาก คะแนนตั้งแต่ 55-64 แปลว่า อยู่ในระดับดี คะแนนตั้งแต่ 45-54 แปลว่า อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนตั้งแต่ 35-44 แปลว่า อยู่ในระดับต่ำ และคะแนนตั้งแต่ 34 ลงมา แปลว่า อยู่ในระดับต่ำมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่านักเรียนจำนวน 21 คนมีทักษะทางสังคมและอารมณ์อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 95 คนอยู่ใน

ระดับดี จำนวน 154 คนอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 92 คนอยู่ในระดับต่ำ และจำนวน 27 คนอยู่ในระดับต่ำมาก

สรุปผล: แบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพที่ยอมรับได้ในด้านความตรง ความเที่ยง และความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เกณฑ์ปกติที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการแปลความหมายระดับทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ทักษะทางสังคมและอารมณ์; นักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย; เกณฑ์ปกติ; การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน; แบบวัดสถานการณ์

บทนำ

ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Skills) เป็นความสามารถสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้ เข้าใจ และจัดการอารมณ์ของตนเอง รวมถึงสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ทักษะดังกล่าวสามารถพัฒนาได้ตลอดชีวิตผ่านประสบการณ์ในบริบทต่าง ๆ เช่น โรงเรียน ครอบครัว และสังคม และมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในชีวิต สุขภาวะทางกายและจิตใจ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการรู้คิดซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในทุกสาขาวิชา (De Fruyt et al., 2015; พรเพ็ญ สดศรีชัย, 2567) โดยกรอบแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายระบุว่า ทักษะทางสังคมและอารมณ์ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม การตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ และการสร้างสัมพันธภาพ (CASEL, 2013; Elliott et al., 2018; Palomera, 2023; Wigelsworth et al., 2022; ญัฐศรียา จักรสมศักดิ์, 2562; ปรรณนา หาญเมธี, 2564; พิภพธอนันต์ เทพพิทักษ์, 2565; สุภารัตน์ พัฒนแหวน, 2563)

ในช่วงวัยประถมศึกษาตอนปลาย เด็กอยู่ในระยะพัฒนาการที่สำคัญทั้งด้านอารมณ์ สังคม และพฤติกรรม โดยเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงต้องเผชิญกับความคาดหวังทางการเรียนและแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนระดับประถมศึกษา พบว่านักเรียนจำนวนหนึ่งมีปัญหาในการควบคุมอารมณ์ การปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ และการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน เช่น การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว การขาดทักษะในการสื่อสารอย่างเหมาะสม ตลอดจนการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสม ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ สถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน เช่น ปัญหาการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) และการปรับตัวของผู้เรียนภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้เด็กต้องเผชิญกับความเครียด ความวิตกกังวล และความท้าทายในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากยิ่งขึ้น งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์กับครูและเพื่อน รวมถึงทัศนคติที่มีต่อการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Wang et al., 2020) อีกทั้งพัฒนาการของสมองส่วน prefrontal cortex ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำกับตนเองและการควบคุมอารมณ์ ยังเอื้อต่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ทักษะดังกล่าว หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม (Diamond, 2013)

อย่างไรก็ตาม การประเมินทักษะทางสังคมและอารมณ์ยังพบข้อจำกัด โดยเฉพาะการใช้เครื่องมือมาตรฐานจากต่างประเทศ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมไทย เช่น ค่านิยมเรื่องความเกรงใจ การเคารพผู้ใหญ่ และการแสดงออกตามกาลเทศะ ซึ่งอาจส่งผลต่อรูปแบบการตอบและการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน อีกทั้งความ

หลากหลายของกรอบแนวคิดและวิธีการประเมินยังอาจกระทบต่อความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน (Abrahams et al., 2019) แม้ในประเทศไทยจะมีความพยายามพัฒนาเครื่องมือในบางช่วงวัย แต่ยังคงขาดเครื่องมือที่ออกแบบเฉพาะสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย และสามารถสะท้อนพฤติกรรมในสถานการณ์จริงได้อย่างรอบด้าน ทั้งนี้ การพัฒนาเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนไทยยังมีความสำคัญต่อการนำไปใช้ในสถานศึกษา โดยสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น การพัฒนาแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์โดยใช้ทั้งมาตราส่วนประมาณค่าและแบบวัดสถานการณ์ ซึ่งสามารถลดอคติในการตอบและสะท้อนกระบวนการคิดเชิงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม (Whetzel & McDaniel, 2009; Lievens, 2017) จึงเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพการประเมิน

จากเหตุผลดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัด เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

การทบทวนวรรณกรรม

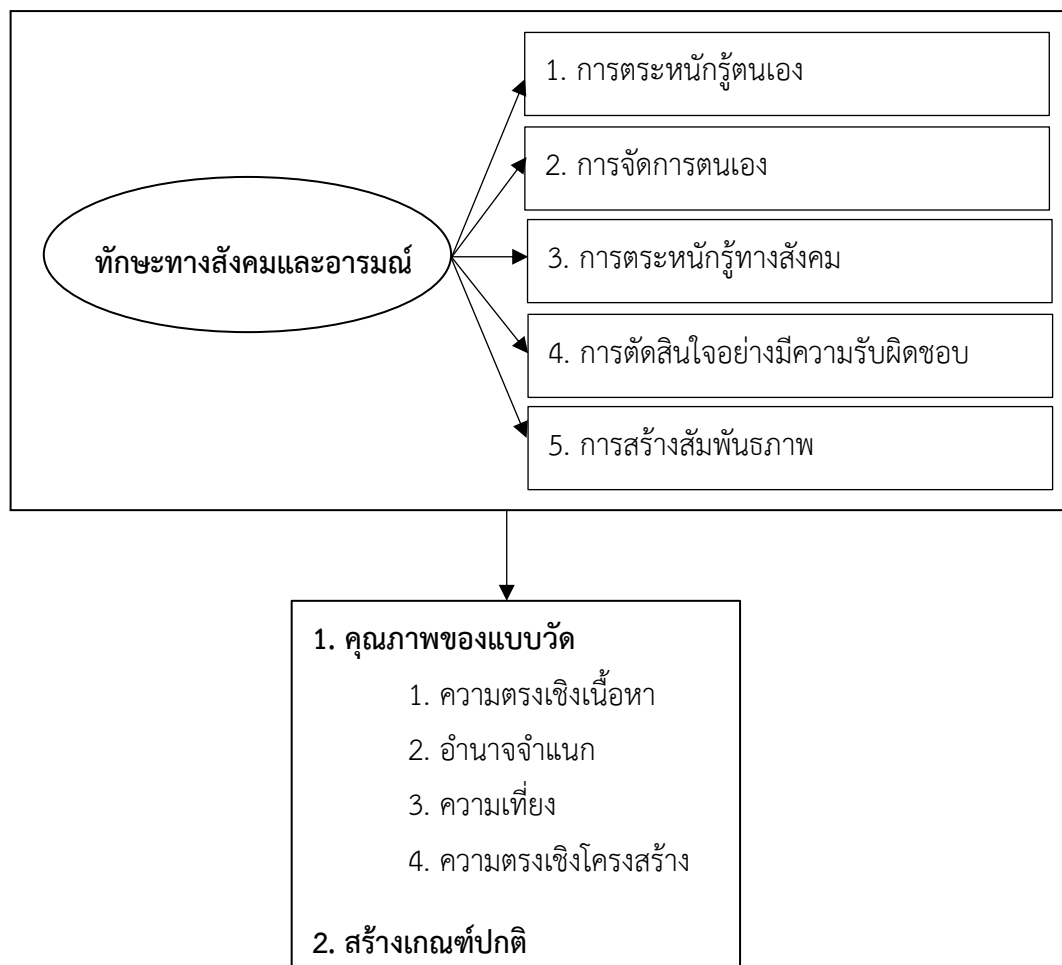
ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และจัดการอารมณ์ของตนเอง รวมทั้งสามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมได้อย่างเหมาะสม นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของทักษะทางสังคมและอารมณ์ในลักษณะที่สอดคล้องกัน โดย Leah Shafer (2018) อธิบายว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเหมาะสม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ Indeed Editorial Team (2022) ให้ความหมายว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์เป็นความสามารถในการตระหนักรู้และควบคุมอารมณ์ของตนเอง รวมถึงการเข้าใจความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ทักษะทางสังคมและอารมณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านการเรียนรู้และการดำรงชีวิต เนื่องจากช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมอารมณ์ ปรับตัวต่อสถานการณ์ และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่มีทักษะดังกล่าวในระดับสูงมักมีความสามารถในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จทั้งด้านการศึกษาและการดำเนินชีวิตในระยะยาว (De Fruyt et al., 2015; Wang et al., 2020) นอกจากนี้ งานวิจัยในช่วงหลังสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ผู้เรียนมีแนวโน้มเผชิญปัญหาด้าน

การปรับตัวทางสังคม ความเครียด และการควบคุมอารมณ์เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ทักษะทางสังคมและอารมณ์กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องได้รับการส่งเสริมและประเมินอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น (OECD, 2024; UNICEF, 2024) ในด้านองค์ประกอบ แนวคิดของ The Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL) (2020) ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย โดยแบ่งทักษะทางสังคมและอารมณ์ออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม การตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ และการสร้างสัมพันธ์ภาพ ซึ่งองค์ประกอบทั้งห้านี้มีความเชื่อมโยงกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และเป็นกรอบสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมและกระบวนการทางอารมณ์ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน (CASEL, 2020; Wigelsworth et al., 2022)

การวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ยังมีข้อจำกัดในเชิงวิธีวิทยา โดยเครื่องมือที่ใช้กันทั่วไป เช่น แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แม้จะสามารถวัดการรับรู้ตนเองและแนวโน้มพฤติกรรมได้สะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมหลายมิติ แต่มีข้อจำกัดด้านอคติในการตอบ เช่น การตอบตามสังคมคาดหวัง (social desirability) หรือการประเมินตนเองเกินจริง ในขณะที่แบบวัดสถานการณ์ (Situational Judgment Test: SJT) มีจุดเด่นในการจำลองสถานการณ์จริงและประเมินกระบวนการคิด การตัดสินใจ และการเลือกพฤติกรรมของผู้เรียนในบริบทที่ใกล้เคียงชีวิตจริง ทำให้สามารถสะท้อนสมรรถนะเชิงพฤติกรรมได้ดีกว่า อย่างไรก็ตาม SJT อาจใช้เวลามากในการพัฒนาและให้คะแนน รวมถึงต้องอาศัยการออกแบบสถานการณ์ที่มีความเที่ยงตรงสูง (Whetzel & McDaniel, 2009; Lievens, 2017) ด้วยเหตุนี้ แนวทางการใช้เครื่องมือหลายวิธีร่วมกัน (Multi-method approach) โดยผสมผสานแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่ากับแบบวัดสถานการณ์ จึงได้รับการเสนอว่าเป็นวิธีที่ช่วยเพิ่มความครอบคลุมและความเที่ยงตรงของการประเมิน เนื่องจากสามารถวัดได้ทั้งมิติการรับรู้ตนเองและพฤติกรรมเชิงสถานการณ์ อันสอดคล้องกับธรรมชาติของทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่มีความซับซ้อนและหลากหลายมิติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2567 ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ รวม 103 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 13,038 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในสหวิทยาเขตหลักสามดำเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 389 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ Yamane (1967) และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ และแบบ

วัดจิตสถานการณ (Situational Judgment Test) ซึ่งมีระดับคะแนนตั้งแต่ 0, 1, 2 และ 3 โดยกำหนดจำนวนข้อคำถามตามองค์ประกอบของทักษะทางสังคมและอารมณ์ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) หมายถึง ความสามารถในการบอกจุดแข็งจุดที่ควรพัฒนา และข้อจำกัดของตนเอง สามารถแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเอง รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 การจัดการตนเอง (Self-management) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมและจัดการอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม สามารถจัดการความเครียด สร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ตลอดจนตั้งเป้าหมายและดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 3 การตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม เคารพซึ่งกันและกัน เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงตระหนักถึงบริบททางสังคม ค่านิยม วัฒนธรรม และจริยธรรมที่หลากหลาย

องค์ประกอบที่ 4 การตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible decision making) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถวิเคราะห์ปัญหา ประเมินสถานการณ์ และเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยยึดหลักศีลธรรม ความปลอดภัย และบรรทัดฐานทางสังคม พร้อมทั้งยอมรับผลของการตัดสินใจ

องค์ประกอบที่ 5 การสร้างสัมพันธภาพ (Relationship skills) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และสามารถจัดการหรือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม

แบบวัดทั้งสองฉบับได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมสำหรับการวิจัย รายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

1. แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 25 ข้อ เป็นแบบ 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตั้งแต่ 4 ถึง 1 ตามลำดับ

2. แบบวัดจิตสถานการณ (Situational Judgment Test) จำนวน 16 ข้อ มีลักษณะเป็นสถานการณ์จำลอง พร้อมตัวเลือกคำตอบหลายระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 3 ตามระดับความเหมาะสมของตัวเลือกคำตอบของผู้ตอบ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Partial Credit (0–3 คะแนน)

3 คะแนน: ตัวเลือกที่สะท้อนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่สุด สอดคล้องกับหลักทักษะทางสังคมและอารมณ์

2 คะแนน: ตัวเลือกที่เหมาะสมแต่ยังไม่สมบูรณ์

1 คะแนน: ตัวเลือกที่เหมาะสมน้อย หรือมีข้อจำกัดบางประการ

0 คะแนน: ตัวเลือกที่ไม่เหมาะสมหรืออาจก่อให้เกิดผลเสีย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากสาขาวิชาการประเมินและการวิจัยการศึกษา เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย

2. ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้แจ้งรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานให้แก่โรงเรียนทราบ รวมถึงได้กำหนดช่องทางการติดต่อเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม และได้จัดเตรียมขั้นตอนการรับคืนแบบวัดที่ได้มาตรฐาน

3. ได้มีการจัดเตรียมแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 389 ฉบับ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย และได้รับแบบวัดตอบกลับครบถ้วนทั้งสิ้น 389 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 100

4. ตรวจสอบให้คะแนนและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistic) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ โดยใช้การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2. ค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha method) ทั้งฉบับ และวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

3. การสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยการวิเคราะห์คะแนนดิบให้เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ (Normalized T-Score) โดยคำนวณหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) เพื่อนำข้อมูลไปเทียบหาคะแนนมาตรฐาน T ปกติ (Normalized T-Score) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.00 ขณะที่นักเรียนเพศชายมีจำนวน ร้อยละ 46.00 เมื่อจำแนกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 34.45 รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 32.90 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 32.65 ตามลำดับ

2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาพบว่า แบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทั้งแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 25 ข้อ และแบบวัดจิตวิทยาการวัด จำนวน 16 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ในช่วง 0.67–1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3. ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกพบว่า แบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.231–0.545 และแบบวัดจิตวิทยาการงาน จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.219–0.530 ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≥ 0.20)

4. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า องค์ประกอบของทักษะทางสังคมและอารมณ์ในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายแบบมาตราส่วนประมาณค่า

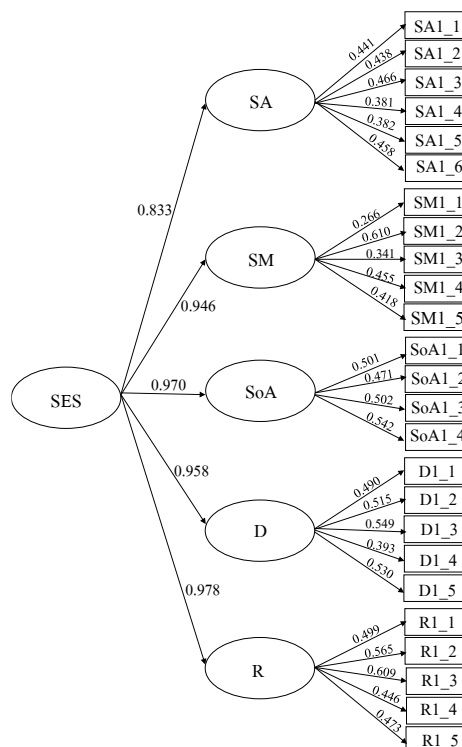
ตัวแปร	β	SE	t	R^2
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก				
องค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness: SA)				
SA1_1	0.441	–	<--->	0.195
SA1_2	0.438	0.178	5.674**	0.192
SA1_3	0.466	0.211	5.833**	0.217
SA1_4	0.381	0.221	4.998**	0.145
SA1_5	0.382	0.198	5.306**	0.146
SA1_6	0.458	0.223	5.723**	0.210
องค์ประกอบด้านการจัดการตนเอง (Self-Management: SM)				
SM1_1	0.266	–	<--->	0.071
SM1_2	0.610	0.447	4.571**	0.373
SM1_3	0.341	0.320	3.864**	0.116
SM1_4	0.455	0.416	4.276**	0.207
SM1_5	0.418	0.368	4.039**	0.175
องค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ทางสังคม (Social Awareness: SoA)				
SoA1_1	0.501	–	<--->	0.251
SoA1_2	0.471	0.132	6.975**	0.222
SoA1_3	0.502	0.130	7.107**	0.252
SoA1_4	0.542	0.138	7.525**	0.294
องค์ประกอบด้านการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Decision Making: D)				
D1_1	0.490	–	<--->	0.240
D1_2	0.515	0.146	7.560**	0.265
D1_3	0.549	0.147	8.572**	0.302
D1_4	0.393	0.152	6.273**	0.154
D1_5	0.530	0.148	7.778**	0.280

ตัวแปร	β	SE	t	R^2
องค์ประกอบด้านการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship Skills: R)				
R1_1	0.499	—	<--->	0.249
R1_2	0.565	0.123	7.857**	0.319
R1_3	0.609	0.140	8.074**	0.371
R1_4	0.446	0.146	6.691**	0.199
R1_5	0.473	0.132	6.916**	0.224
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง				
การตระหนักรู้ตนเอง (SA)	0.833	0.046	<--->	0.694
การจัดการตนเอง (SM)	0.946	0.044	4.107**	0.896
การตระหนักรู้ทางสังคม (SoA)	0.970	0.006	6.136**	0.941
การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (D)	0.958	0.008	6.147**	0.918
การสร้างสัมพันธภาพ (R)	0.978	0.029	6.059**	0.957

Chi-square = 440.511, df = 264, p = .000, CFI = .903, SRMR = .046, RMSEA = .041

หมายเหตุ. **p < .001, <---> ไม่รายงานค่า t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (constrained parameter)

Chi-square = 440.511, df = 264, p = .000, CFI = .903, SRMR = .046, RMSEA = .041

ภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ของแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า

จากตารางที่ 1 และภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับยอมรับได้ โดยมีค่า $\chi^2/df = 1.669$, CFI = .903, RMSEA = .041, CFI = .903 และ SRMR = .046 ซึ่งสะท้อนว่าโครงสร้างของแบบวัดมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) ของแต่ละตัวแปรพบว่า ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสะท้อนถึงพฤติกรรมหรือทักษะที่เป็นแกนสำคัญของทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการจัดการตนเองและการสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับสูง แสดงให้เห็นว่านักเรียนในช่วงวัยนี้ให้ความสำคัญกับความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเหมาะสม

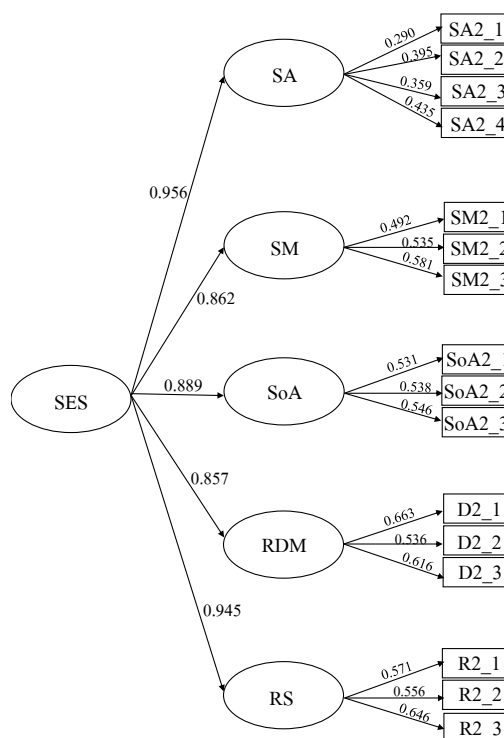
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายแบบวัดจิตยโสสถานการณ

ตัวแปร	β	SE	t	R^2
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก				
องค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness: SA)				
SA2_1	0.290	–	<--->	0.084
SA2_2	0.395	0.297	4.307**	0.156
SA2_3	0.359	0.297	4.059**	0.129
SA2_4	0.435	0.310	4.347**	0.189
องค์ประกอบด้านการจัดการตนเอง (Self-Management: SM)				
SM2_1	0.492	–	<--->	0.242
SM2_2	0.535	0.220	6.254**	0.287
SM2_3	0.581	0.263	6.041**	0.338
องค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ทางสังคม (Social Awareness: SoA)				
SoA2_1	0.531	–	<--->	0.281
SoA2_2	0.538	0.123	7.224**	0.289
SoA2_3	0.546	0.126	7.342**	0.298
องค์ประกอบด้านการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Decision Making: D)				
D2_1	0.663	–	<--->	0.439
D2_2	0.536	0.094	8.382**	0.288
D2_3	0.616	0.098	9.333**	0.380
องค์ประกอบด้านการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship Skills: R)				
R2_1	0.571	–	<--->	0.327
R2_2	0.556	0.113	7.983**	0.310
R2_3	0.646	0.131	8.928**	0.418

ตัวแปร	β	SE	t	R^2
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง				
การตระหนักรู้ตนเอง (SA)	0.956	0.074	<--->	0.914
การจัดการตนเอง (SM)	0.862	0.055	4.314**	0.744
การตระหนักรู้ทางสังคม (SoA)	0.889	0.050	4.622**	0.791
การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (D)	0.857	0.044	4.758**	0.735
การสร้างสัมพันธ์ภาพ (R)	0.945	0.043	4.589**	0.892

Chi-square = 176.846, df = 94, p = .000, CFI = .924, TLI = .903, SRMR = .044, RMSEA = .048

หมายเหตุ. **p < .001, <---> ไม่รายงานค่า t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (constrained parameter)

ภาพที่ 3 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ของแบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์

จากตารางที่ 2 และภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของแบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์ (Situational Judgment Test) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี ($\chi^2/df = 1.881$, RMSEA = .048, CFI = .924, TLI = .903 และ SRMR = .044) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแบบวัดสามารถอธิบายโครงสร้างของทักษะทางสังคมและอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในมิติของการตัดสินใจและการเลือกพฤติกรรมในสถานการณ์จริง

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) ของแต่ละตัวแปรทั้งในแบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์ (Situational Judgment Test) พบว่า ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสะท้อนถึงความสามารถของนักเรียนในการวิเคราะห์สถานการณ์และตัดสินใจเลือกพฤติกรรมที่เหมาะสมในบริบททางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการจัดการตนเองและการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับสูง แสดงให้เห็นว่านักเรียนในช่วงวัยประถมศึกษาตอนปลายให้ความสำคัญกับการควบคุมอารมณ์ การประเมินผลกระทบของการกระทำ และการเลือกแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคม

5. ผลการตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา พบว่า แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่ามีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ขณะที่แบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์มีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

6. การสร้างเกณฑ์ปกติในการแปลความหมายคะแนนโดยการแปลงคะแนนมาตรฐาน T แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่ามีคะแนนมาตรฐาน T อยู่ในช่วง T 19.85 - T 75.66 แบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์มีคะแนนมาตรฐาน T อยู่ในช่วง T 22.02 - T 77.98 และเมื่อพิจารณาแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ทั้งสองชนิด พบว่า มีคะแนนมาตรฐาน T อยู่ในช่วง T 22.02 - T 80.15 ซึ่งมีนักเรียนที่มีทักษะทางสังคมและอารมณ์อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 21 คน ระดับดี จำนวน 95 คน ระดับปานกลาง จำนวน 154 คน ระดับต่ำ จำนวน 92 คน และระดับต่ำมาก จำนวน 27 คน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายสะท้อนให้เห็นว่าเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ ทั้งด้านความตรง ความเที่ยง และความตรงเชิงโครงสร้าง โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาพบว่าข้อคำถามทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำตามข้อเสนอของศิริชัย กาญจนวาสี (2552) แสดงว่าแบบวัดสามารถครอบคลุมและสะท้อนนิยามเชิงปฏิบัติการของทักษะทางสังคมและอารมณ์ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ และการสร้างสัมพันธภาพ ได้อย่างเหมาะสมตามกรอบแนวคิดของ CASEL ซึ่งเป็นกรอบทฤษฎีสากลที่มีองค์ประกอบชัดเจน

ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกพบว่าข้อคำถามของแบบวัดทั้งสองรูปแบบมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≥ 0.20) แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามสามารถจำแนกผู้เรียนที่มีระดับทักษะทางสังคมและอารมณ์แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในองค์ประกอบด้านการสร้างสัมพันธภาพและการตระหนักรู้ทางสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเป็นทักษะที่แสดงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้อย่างชัดเจนในช่วงวัยประถมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับแนวคิดด้านพัฒนาการที่ระบุว่าเด็กในช่วงวัยนี้ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์กับเพื่อนและการยอมรับทางสังคม (Wentzel & Muenks, 2016)

ผลการตรวจสอบความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีความเที่ยงเท่ากับ 0.86 และแบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์มีความเที่ยงเท่ากับ 0.82 ซึ่งอยู่ในระดับ

ยอมรับได้ โดยค่าความเที่ยงดังกล่าวอยู่ในช่วงใกล้เคียงกับงานวิจัยด้านการวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ในนักเรียนระดับประถมศึกษา (Murano et al., 2020)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบวัดทั้งสองรูปแบบ พบว่าโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างเชิงทฤษฎีของทักษะทางสังคมและอารมณ์มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีองค์ประกอบด้านการสร้างสัมพันธภาพและการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด ซึ่งอาจเนื่องมาจากการประเมินตนเองมักสะท้อนพฤติกรรมที่ผู้เรียนรับรู้ว่าจะแสดงออกในบริบททางสังคม โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สอดคล้องกับ Denham et al. (2003) ที่ระบุว่าเด็กวัยประถมศึกษาเริ่มรับรู้ทักษะด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และการเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นได้ชัดเจนจากการสะท้อนกลับของสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ CASEL (2020) ยังระบุว่าทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพและการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ ส่งผลให้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงเมื่อใช้เครื่องมือประเมินตนเอง ในขณะที่แบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์พบว่าองค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ตนเองมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด สอดคล้องกับ Eisenberg et al. (2010) ที่กล่าวว่าการใช้สถานการณ์สมมติช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดเชิงสะท้อนและการประเมินอารมณ์และความคิดของตนเอง ซึ่งเป็นแกนสำคัญของทักษะด้านการตระหนักรู้ตนเอง รวมทั้ง Mayer et al. (2004) ที่เสนอว่าเครื่องมือประเภทจิตวิทยาสถานการณ์หรือการประเมินเชิงปฏิบัติการมีความเหมาะสมในการวัดกระบวนการทางอารมณ์และการรับรู้ตนเองในเชิงลึก ทั้งนี้ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายรูปแบบช่วยให้การประเมินทักษะทางสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนมีความครอบคลุมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและกระบวนการภายในของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินแบบหลายวิธี (multi-method assessment) ของ Achenbach and Rescorla (2001)

ผลการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า แบบวัดที่พัฒนาขึ้นสามารถสร้างเกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนมาตรฐาน T ปกติ (Normalized T-score) ได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน คะแนนดิบมีค่าตั้งแต่ 66 ถึง 144 คะแนนจากคะแนนเต็ม 148 คะแนน และเมื่อแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ พบว่ามีค่าระหว่าง 22.02 ถึง 80.15 ซึ่งสะท้อนการกระจายตัวของระดับทักษะทางสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับปานกลาง ระดับต่ำ และระดับต่ำมาก ผลการจัดระดับคะแนนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือระดับดี ระดับต่ำ ระดับต่ำมาก และระดับดีมาก ตามลำดับ และพบว่านักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจสะท้อนบริบททางการศึกษาและสังคมของผู้เรียนในปัจจุบัน โดยนักเรียนในช่วงวัยประถมศึกษาตอนปลายยังอยู่ในระยะของการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยแวดล้อมหลายประการ เช่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเป็นสำคัญ อาจทำให้โอกาสในการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ยังไม่เพียงพอ รวมถึงความแตกต่างของบริบทครอบครัวและการเลี้ยงดู ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมด้านอารมณ์และสังคมของผู้เรียน ดังนั้น ผลการวิจัยจึงชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา

ทักษะดังกล่าวควบคู่ไปกับการพัฒนาทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างรอบด้านและสอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Domitrovich et al. (2017)

การนำแบบวัดไปใช้จริงพบว่า การเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนกับเกณฑ์คะแนนมาตรฐาน T ที่สร้างขึ้นช่วยให้สามารถจัดกลุ่มผู้เรียนตามระดับทักษะทางสังคมและอารมณ์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งเอื้อต่อการนำผลไปใช้ในการวางแผนส่งเสริม ป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงตามความต้องการของแต่ละบุคคล โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Anastasi and Urbina (1997) และ Cohen and Swerdlik (2018) ที่ระบุว่า การแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐานช่วยเพิ่มความหมายในการตีความคะแนนและทำให้สามารถเปรียบเทียบระดับความสามารถของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณี ผ่านจันทร์ และคณะ (2564) และ อุทัยวรรณ แซ่ไฉ่ (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีเกณฑ์ปกติที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือในการนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการพัฒนาแบบวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ประกอบด้วย ความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และค่าความเที่ยง พบว่าแบบวัดมีองค์ประกอบชัดเจนและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์ ดังนั้น การนำแบบวัดไปใช้ประเมินผู้เรียน ควรพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในแต่ละด้านอย่างครบถ้วน เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและมีความเหมาะสมต่อการประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษา

1.2 ผลการวิเคราะห์เกณฑ์ปกติชี้ให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น สถานศึกษาควรนำคะแนนมาตรฐาน T ไปใช้เป็นเครื่องมือในการคัดกรองและพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยนักเรียนที่มีคะแนน $T \leq 34$ ควรได้รับการช่วยเหลือเร่งด่วน นักเรียนที่มีคะแนน $T = 35-44$ ควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนที่มีคะแนน $T \geq 45$ ควรได้รับการพัฒนาเชิงป้องกัน ทั้งนี้ควรบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมและอารมณ์ (SEL) เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือปัจจัยที่อาจมีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคมและอารมณ์ในบริบทหรือช่วงวัยอื่น เพื่อเพิ่มความเข้าใจเชิงลึกและสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลายยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำองค์ประกอบดังกล่าวไปใช้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ ทำให้วัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ ได้ครอบคลุมมากขึ้น

2.3 ควรพัฒนาแบบวัดจิตวิทยาสถานการณ์ในรูปแบบดิจิทัลที่มีการนำเสนอผ่านภาพเคลื่อนไหวหรือสถานการณ์จำลองเสมือนจริง (simulation) เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและความสมจริงของสถานการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตัดสินใจได้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐศรียา จักรสมศักดิ์. (2562). การพัฒนาโปรแกรมสร้างสุขสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยโดยประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมร่วมกับทฤษฎีการปรับตัวของรอย (ปริญาญศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ปรารธนา หาญเมธี. (2564). ทักษะอารมณ์และสังคม (Social-emotional skills): ทักษะจำเป็นยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัยในวิถี New Normal. <https://www.rlg-ef.com/ทักษะอารมณ์และสังคม-social-emotional-skills>
- พรเพ็ญ สดศรีชัย. (2567). ต้อนรับปีใหม่...ด้วยการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์และสังคม. ธนาคารแห่งประเทศไทย. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2024jan09.html>
- พิภพร่อนันต์ เทพพิทักษ์. (2565). แนวทางพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดทักษะอารมณ์และสังคม (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- มณี ผ่านจันทาร, สมประสงค์ เสนารัตน์, & คันทรทรัพย์ ชมพูพาทย์. (2564). การพัฒนาแบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 27(2), 221–235.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 6). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภารัตน์ พัฒนแหวน. (2563). การเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- อุทัยวรรณ แซ่เจ๋อ. (2565). การพัฒนาแบบวัดทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- Abrahams, L., Pancorbo, G., Primi, R., Santos, D., Kyllonen, P., John, O. P., & De Fruyt, F. (2019). Social-emotional skill assessment in children and adolescents: Advances and challenges in personality, clinical, and educational contexts. *Psychological Assessment*, 31(4), 460–473. <https://doi.org/10.1037/pas0000591>
- Achenbach, T. M., & Rescorla, L. A. (2001). *Manual for the ASEBA school-age forms & profiles*. University of Vermont, Research Center for Children, Youth, & Families.
- Anastasi, A., & Urbina, S. (1997). *Psychological testing* (7th ed.). Prentice Hall.
- CASEL. (2013). *Effective social and emotional learning programs: Preschool and elementary school edition*.
- Cohen, R. J., & Swerdlik, M. E. (2018). *Psychological testing and assessment: An introduction to tests and measurement* (9th ed.). McGraw-Hill Education.

Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL). (2020). CASEL's SEL framework: What are the core competence areas and where are they promoted?
<https://casel.org>

De Fruyt, F., Wille, B., & John, O. P. (2015). Integrating personality structure, development, and assessment. *European Journal of Personality*, 29(1), 1–3. <https://doi.org/10.1002/per.1967>

Denham, S. A., Blair, K. A., DeMulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Major, S., & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence? *Child Development*, 74(1), 238–256. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00533>

Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology*, 64, 135–168.
<https://doi.org/10.1146/annurev-psych-113011-143750>

Domitrovich, C. E., Durlak, J. A., Staley, K. C., & Weissberg, R. P. (2017). Social-emotional competence: An essential factor for promoting positive adjustment and reducing risk in school children. *Child Development*, 88(2), 408–416. <https://doi.org/10.1111/cdev.12739>

Eisenberg, N., Spinrad, T. L., & Eggum, N. D. (2010). Emotion-related self-regulation and its relation to children's maladjustment. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6, 495–525.
<https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.121208.131208>

Elliott, S., Davies, M. D., Frey, J. R., Gresham, F., & Cooper, G. (2018). Development and initial validation of a social emotional learning assessment for universal screening. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 55, 39–51. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2017.06.002>

Indeed Editorial Team. (2022). Social and emotional skills: Definitions and examples. Indeed Career Guide. <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/social-skills>

Lievens, F. (2017). Construct-driven SJTs: Toward an agenda for future research. *International Journal of Testing*, 17(3), 269–275. <https://doi.org/10.1080/15305058.2017.1349524>

Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 15(3), 197–215.
https://doi.org/10.1207/s15327965pli1503_02

Murano, D., Lipnevich, A., Walton, K., Burrus, J., Way, J., & Anguiano-Carrasco, C. (2020). Measuring social and emotional skills in elementary students: Development of self-report Likert, situational judgment test, and forced-choice items. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 38(2), 234–250. <https://doi.org/10.1177/0734282919881468>

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2024). *Social and emotional skills for better lives: Findings from the OECD survey on social and emotional skills 2023*. OECD Publishing.

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/04/social-and-emotional-skills-for-better-lives_7af2f463/35ca7b7c-en.pdf

Palomera, R., Briones, E., Gómez-Linares, A., & Vera, J. (2023). Filling the gap: Improving the social and emotional skills of pre-service teachers. *Revista de Psicodidáctica*, 28(2), 142–149.

<https://doi.org/10.1016/j.psicod.2023.02.001>

Shafer, L. (2018). *11 ways schools can—and should—involve families in SEL programming*.

<https://shorturl.asia/dHpSm>

UNICEF. (2024). *The state of the world's children 2024: Social and emotional learning in a changing world*. <https://www.unicef.org>

Wang, M.-T., Degol, J. L., Amemiya, J., Parr, A., & Guo, J. (2020). Classroom climate and children's academic and psychological well-being: A systematic review and meta-analysis.

Developmental Review, 57, 100912. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2020.100912>

Wentzel, K. R., & Muenks, K. (2016). Peer influence on students' motivation, academic achievement, and social behavior. In K. R. Wentzel & G. B. Ramani (Eds.), *Handbook of social influences in school contexts* (pp. 13–30). Routledge.

Whetzel, D. L., & McDaniel, M. A. (2009). Situational judgment tests: An overview of current research. *Human Resource Management Review*, 19(3), 188–202.

<https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2009.03.007>

Wigelsworth, M., Verity, L., Mason, C., Qualter, P., & Humphrey, N. (2022). Social and emotional learning in primary schools: A review of the current state of evidence. *British Journal of Educational Psychology*, 92, 898–924. <https://doi.org/10.1111/bjep.12513>

Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.

